

รายวิชา พระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

1 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

- ส 1.2 ม.4-6/2 ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ
 ม.4-6/4 วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

2 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

พุทธศาสนิกชนทุกคนพึงปฏิบัติตนอย่างถูกต้องในศาสนพิธี พิธีกรรม วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ซึ่งถือเป็นการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- 1) ประเภทของศาสนพิธีในพระพุทธศาสนา
 - ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ พิธีเวียนเทียน ถวายสังฆทาน ถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีทอดกฐิน พิธีปวารณา
 - ศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวเนื่อง เช่น การทำบุญเลี้ยงพระในโอกาสต่างๆ
- 2) ความหมาย ความสำคัญ คติธรรมในพิธีกรรม บทสวดมนต์ของนักเรียน งานพิธี คุณค่าและประโยชน์
- 3) พิธีบรรพชาอุปสมบท คุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท เครื่องอัฐบริวาร ประโยชน์ของการบรรพชาอุปสมบท
- 4) บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี
- 5) คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี
- 6) หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญและเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น
- 7) การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในวันสำคัญและเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

-

๔ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการสืบค้นข้อมูล
- กระบวนการทำงานกลุ่ม

๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

๖ ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

บันทึกผลการวิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และแนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม

๗ การวัดและการประเมินผล

7.1 การประเมินก่อนเรียน

- แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

7.2 การประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ใบงานที่ 1.1 เรื่อง หลักธรรมในวันและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 2) ใบงานที่ 1.2 เรื่อง ศาสนิกชนที่ดี
- 3) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ประเภทของศาสนพิธี
- 4) ใบงานที่ 2.2 เรื่อง คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี
- 5) ใบงานที่ 2.3 เรื่อง ศาสนพิธีตามวิถีชาวพุทธ
- 6) ประเมินการนำเสนอผลงาน
- 7) สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

7.3 การประเมินหลังเรียน

- แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

7.4 การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

- ประเมินบันทึกผลการวิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และแนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

**แบบประเมินบันทึกผลการวิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา
และแนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม**

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ/ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การเข้าร่วมพิธีกรรม ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา	รายงานการเข้าร่วม พิธีกรรมในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะและ เทศกาลสำคัญพร้อม หลักฐานประกอบ จำนวน 4 วันขึ้นไป	รายงานการเข้าร่วม พิธีกรรมในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญพร้อม หลักฐานประกอบ จำนวน 3 วัน	รายงานการเข้าร่วม พิธีกรรมในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญพร้อม หลักฐานประกอบ จำนวน 2 วัน	รายงานการเข้าร่วม พิธีกรรมในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญพร้อม หลักฐานประกอบ จำนวน 1 วัน
2. การปฏิบัติตนใน พิธีกรรมในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา	รายงานแสดงถึงการ ปฏิบัติตนในพิธีกรรม ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญ ได้ถูกต้อง	รายงานแสดงถึงการ ปฏิบัติตนในพิธีกรรมใน วันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญ ได้ ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	รายงานแสดงถึงการ ปฏิบัติตนในพิธีกรรม ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญ ได้ ถูกต้องเป็นบางส่วน	รายงานแสดงถึงการ ปฏิบัติตนในพิธีกรรม ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญ ไม่ถูกต้อง
3. การวิเคราะห์ หลักธรรมที่ เกี่ยวข้อง ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา	เขียนวิเคราะห์ หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญ ได้ถูกต้องครบถ้วน 4 วัน	เขียนวิเคราะห์หลักธรรม ที่เกี่ยวข้อง ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญ ได้ถูกต้องครบถ้วน 3 วัน	เขียนวิเคราะห์ หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญ ได้ถูกต้องครบถ้วน 2 วัน	เขียนวิเคราะห์ หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และ เทศกาลสำคัญ ได้ถูกต้องครบถ้วน 1 วัน

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ/ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
4. การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนในการร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	เขียนวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนในการร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และเทศกาลสำคัญ ได้อย่างมีเหตุผล ถูกต้อง ครบถ้วน	เขียนวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนในการร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และเทศกาลสำคัญ ได้อย่างมีเหตุผล ถูกต้อง เป็นส่วนใหญ่	เขียนวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนในการร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และเทศกาลสำคัญ ได้อย่างมีเหตุผล ถูกต้อง บางส่วน	เขียนวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนในการร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันธรรมสวนะ และเทศกาลสำคัญ ไม่ถูกต้อง

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
14-16	ดีมาก
11-13	ดี
8-10	พอใช้
5-7	ปรับปรุง

8 กิจกรรมการเรียนรู้

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

กิจกรรมที่ 1	วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	
	วิธีสอนโดยการจัดเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการต่อเรื่องราว (Jigsaw)	เวลา 3 ชั่วโมง

1. พระอาจารย์นำสนทนาเกี่ยวกับพิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาใดบ้าง ที่จัดให้มีพิธีเวียนเทียน และนักเรียนเคยมีโอกาสไปเข้าร่วมพิธีบ้างหรือไม่ โดยให้พระอาจารย์เลือกตัวแทนนักเรียนที่เคยได้ไปร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 2-3 คน ออกมาถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนๆ ฟังหน้าชั้นเรียน
2. พระอาจารย์อธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงความหมายและความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อเราในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน
3. พระอาจารย์แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน คละกันตามความสามารถเพื่อปฏิบัติกิจกรรม โดยกำหนดหมายเลขประจำตัวของสมาชิกในกลุ่ม เรียกว่า กลุ่มบ้าน นักเรียนหมายเลขเดียวกันไปเข้ากลุ่มเดียวกัน จะมีทั้งหมด 4 กลุ่ม เป็นกลุ่มใหม่ เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
4. ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้ตามประเด็นที่กำหนด จากหนังสือเรียน
5. ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละหมายเลขกลับเข้าสู่กลุ่มบ้าน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวันและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ตนได้ศึกษาจนเชี่ยวชาญ ตามลำดับหมายเลข 1-4 จนครบ
6. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 1.1 เรื่อง หลักรธรรมในวันและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา
7. ให้แต่ละกลุ่มทำรายงานเรื่องที่ศึกษา โดยจัดทำเป็นรูปเล่มรายงานและหาภาพประกอบที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาตามความเหมาะสม ครูนัดหมายการนำเสนอผลงานและรูปเล่มรายงาน
8. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการนำเสนอผลงาน แล้วส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงาน
9. ให้นักเรียนและพระอาจารย์ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการนำเสนอของนักเรียนทั้ง 4 กลุ่ม
10. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 1.2 เรื่อง ศาสนิกชนที่ดี

กิจกรรมที่ 2	ศาสนพิธี	
	วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการจัดทีม แข่งขัน, เทคนิคคู่คิด	เวลา 3 ชั่วโมง

1. พระอาจารย์ตั้งประเด็นคำถามว่า นักเรียนเคยไปร่วมเข้าศาสนพิธีหรือไม่ ครูสังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน และให้เลือกตัวแทนนักเรียน 1-2 คน ออกมาเล่าประสบการณ์ในการไปเข้าร่วมศาสนพิธีให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน
 2. ให้นักเรียนร่วมกันเล่นเกม จัดหมวดหมู่พุทธศาสนพิธี โดยพระอาจารย์แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 ทีม แล้วให้ แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารับใบงานที่ 2.1 เรื่อง ประเภทของศาสนพิธี ให้พระอาจารย์เริ่มการแข่งขันเกม โดยวิธีการเล่นเกมในเอกสารประกอบการสอน
 3. ให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี จากหนังสือเรียน และทำใบงานที่ 2.2 เรื่อง คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี
 4. พระอาจารย์ตั้งคำถามเพื่อสำรวจข้อมูลว่า นักเรียนแต่ละคนเคยมีส่วนร่วมในศาสนพิธีใดบ้าง
 5. พระอาจารย์เลือกตัวแทนนักเรียนที่เคยไปเข้าร่วมศาสนพิธี ออกมาเล่าว่าในงานที่นักเรียนไปนั้นเป็นการประกอบพิธีใด และขั้นตอนในพิธีมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใดนักเรียนจึงได้มีโอกาสไปเข้าร่วมในพิธีนั้น
 6. ให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ และศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวเนื่อง จากหนังสือเรียน
 7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับศาสนพิธีมาเขียนตอบลงในใบงานที่ 2.3 เรื่อง ศาสนพิธีตามวิถีชาวพุทธ เพื่อเป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ได้ศึกษาไป และเมื่อทำเสร็จแล้วให้จับคู่กับเพื่อนอภิปรายคำตอบแต่ละข้อตามใบงาน เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง
 8. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา และบอกแนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม
 9. ให้นักเรียนแต่ละคนสรุปผลการวิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา และบอกแนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสมของตนเองลงในแบบบันทึก
 10. พระอาจารย์นัดหมายการส่งแบบบันทึกผลการวิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา และแนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

๑ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

๑.๑ สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4-ม.6
- 2) เอกสารประกอบการสอน
- 3) ใบงานที่ 1.1 เรื่อง หลักธรรมในวันและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 4) ใบงานที่ 1.2 เรื่อง ศาสนิกชนที่ดี
- 5) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ประเภทของศาสนพิธี
- 6) ใบงานที่ 2.2 เรื่อง คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี
- 7) ใบงานที่ 2.3 เรื่อง ศาสนพิธีตามวิถีชาวพุทธ

๑.๒ แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) ห้องพุทธศาสน์
- 3) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

<http://www.thaidhammajak.com/webboard/detail>

<http://www.buddhadasa.org/html/article>

<http://www.panyathai.or.th/wiki/jindex>

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. “โศวาทปาฏิโมกข์” เป็นพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงในวันใด

ก. วันมาฆบูชา	ข. วันวิสาขบูชา
ค. วันเข้าพรรษา	ง. วันออกพรรษา
2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันวิสาขบูชา ได้แก่หลักธรรมในข้อใด

ก. อิทธิบาท 4	ข. อริยสัจ 4
ค. สังคหวัตถุ 4	ง. กุศลจริยวัตรธรรม 4
3. หลักธรรมที่ควรยึดถือปฏิบัติในวันอัฐมีบูชา ได้แก่หลักธรรมในเรื่องใด

ก. ความดี	ข. ความมกน้อย
ค. ความวิริยะอุตสาหะ	ง. ความไม่ประมาท
4. วันอาสาฬหบูชา มีความสำคัญตรงกับข้อใด

ก. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้	ข. เป็นวันที่มีพระรัตนตรัยครบบริบูรณ์
ค. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงเสด็จโปรดพุทธมารดา	ง. เป็นวันที่พระสงฆ์มาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย
5. การเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนควรตั้งจิตรำลึกสิ่งใดในการเวียนเทียนรอบที่ 1

ก. พระพุทธคุณ	ข. พระธรรมคุณ
ค. พระสังฆคุณ	ง. พระบริสุทธิคุณ
6. หลักธรรมสำคัญในวันธรรมสวนะ ได้แก่ข้อใด

ก. การห่างไกลจากกิเลส	ข. การชำระจิตใจให้ผ่องใส
ค. การสนทนาธรรมตามกาล	ง. การหมั่นสร้างคุณงามความดี
7. วันใดที่พุทธศาสนิกชนนิยมนำเทียนพรรษาไปถวายวัด

ก. วันวิสาขบูชา	ข. วันธรรมสวนะ
ค. วันเข้าพรรษา	ง. วันออกพรรษา
8. ประเพณีที่พุทธศาสนิกชนนิยมทำกันในวันเข้าพรรษามีหลายประการ ยกเว้นข้อใด

ก. ทำบุญตักบาตร	ข. ถวายผ้าอาบน้ำฝน
ค. ฟังพระธรรมเทศนา	ง. ประกอบพิธีปวารณา

9. คำว่า “ศาสนพิธี” มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด
- พิธีกรรมที่จัดขึ้นในพระพุทธศาสนา
 - เอกลักษณ์ในทางวัฒนธรรมของชาวพุทธ
 - ขั้นตอนพิธีกรรมในการปฏิบัติของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - ระเบียบแบบแผนของพิธีกรรมทางศาสนาที่ศาสนิกชนปฏิบัติตามเป็นแนวทางเดียวกัน
10. ข้อใด ไม่ใช่ประเภทของพุทธศาสนพิธี
- กุศลพิธี
 - มงคลพิธี
 - ทานพิธี
 - ปกิณกพิธี
11. พิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จัดเป็นศาสนพิธีในข้อใด
- กุศลพิธี
 - บุญพิธี
 - ทานพิธี
 - ปกิณกพิธี
12. ข้อใด คือ คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี
- ทำให้เกิดความสุขกายสบายใจ
 - ผู้ร่วมพิธีได้รับการยอมรับจากสังคม
 - ได้รับความสนุกสนานและความบันเทิง
 - ก่อให้เกิดความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา
13. การถวายสังฆทาน มีความหมายว่าอย่างไร
- ทานที่ถวายแต่พระสงฆ์รูปเดียว
 - สิ่งของเครื่องใช้ที่ถวายพระสงฆ์
 - ทานที่ถวายแต่พระสงฆ์ทั่วไป โดยไม่กำหนดว่าจะถวายรูปใด
 - ทานที่ถวายเพื่อมุ่งหวังให้พระสงฆ์ที่รับได้นำไปใช้ประโยชน์
14. พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน นิยมถวายในวันใด
- วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3
 - วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6
 - วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8
 - วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11
15. ข้อใด เป็นสิ่งที่ **ไม่**นิยมกระทำในการทำบุญเลี้ยงพระในงานมงคล
- วงด้ายสายสิญจน์รอบอาคาร
 - เตรียมภูเขาโยงสำหรับบังสุกุล
 - ตั้งภาชนะสำหรับทำน้ำพระพุทธมนต์
 - นิมนต์พระสงฆ์ประพรมน้ำพระพุทธมนต์

16. การกระทำของบุคคลในข้อใด ถือว่า **ไม่เหมาะสม**ในพิธีทำบุญเลี้ยงพระ
- ก. ชิดา จัดน้ำเย็นมารับรองพระที่เพิ่งมาถึงสถานที่ประกอบพิธี
 - ข. ขวัญใจ จัดเตรียมเครื่องไทยธรรมสำหรับถวายพระสงฆ์ครบตามจำนวนพอดี
 - ค. คุณรุจน์ เป็นเจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย แล้วก้มลงกราบเบญจางคประดิษฐ์
 - ง. ต้นข้าว ส้มจัดภัตตาหารสำหรับถวายแด่พระพุทธรูปที่หน้าโต๊ะหมู่บูชาในวันเลี้ยงพระ
17. การถวายผ้ากฐิน มีข้อกำหนดให้กระทำได้ในช่วงใด
- ก. ระหว่าง 3 เดือนในช่วงเข้าพรรษา
 - ข. หลังออกพรรษาประมาณ 1 เดือน
 - ค. กระทำได้ทุกวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - ง. สามารถทำได้ตลอดทั้งปีไม่มีกำหนดวันไว้แน่นอน
18. พุทธศาสนิกชนนิยมไปเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ยกเว้นวันใด
- ก. วันวิสาขบูชา
 - ข. วันอาสาฬหบูชา
 - ค. วันธรรมสวนะ
 - ง. วันมาฆบูชา
19. ผู้เข้าร่วมในพิธีกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา นั้น ควรจะต้องรู้ในเรื่องใดเป็นลำดับแรก
- ก. จุดมุ่งหมาย
 - ข. การเตรียมการ
 - ค. เจ้าภาพผู้จัดงาน
 - ง. กำหนดการของงาน
20. การกระทำในข้อใดควรเอาเป็นแบบอย่างในการร่วมศาสนพิธีในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- ก. เสี่ยงอาจ ใส่ทองและเครื่องประดับอย่างเต็มที่มาทำบุญที่วัด
 - ข. แสนภูมิ ชวนเพื่อนๆ ลงจากศาลาการเปรียญมาเล่นที่ลานวัดขณะที่พระกำลังเทศน์
 - ค. คุณนายไขแสง พูดคุยเรื่องสามีกับเพื่อนสนิทที่มาทำบุญพร้อมกันในศาลาการเปรียญ
 - ง. ใบเตย แต่งกายด้วยผ้าชิ้นสีสุภาพมาเวียนเทียนรอบพระอุโบสถด้วยอาการสงบสำรวม

เฉลย

1. ก	2. ข	3. ง	4. ข	5. ก
6. ค	7. ค	8. ง	9. ง	10. ข
11. ก	12. ง	13. ค	14. ค	15. ข
16. ง	17. ข	18. ค	19. ก	20. ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	
พระพุทธศาสนา	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	เวลา 3 ชั่วโมง

❶ สารระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนทุกคนจะได้มีโอกาสร่วมทำกิจกรรมต่างๆ และปฏิบัติตามหลักธรรม หรือคตินิยมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาโดยนำมาคิดพิจารณา และปฏิบัติตนตามแบบอย่างอันดีงามของพระพุทธเจ้าได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

❷ ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6 วิเคราะห์หลักธรรม คตินิยมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) วิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้
- 2) นำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม

❸ สารการเรียนรู้

3.1 สารการเรียนรู้แกนกลาง

- 1) หลักธรรม คตินิยมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญและเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น
- 2) การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในวันสำคัญและเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

3.2 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น

❹ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการสืบค้นข้อมูล
- กระบวนการทำงานกลุ่ม

๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

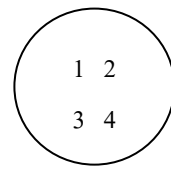
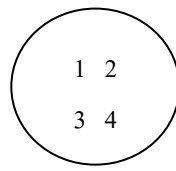
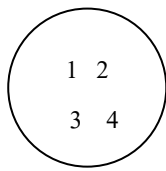
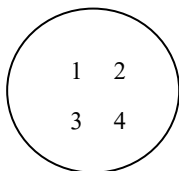
๖ กิจกรรมการเรียนรู้

(วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการต่อเรื่องราว (Jigsaw))

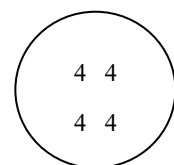
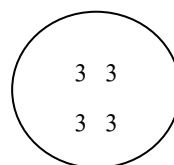
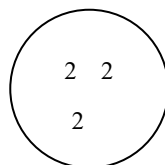
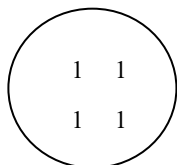
- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ชั่วโมงที่ 1-2

1. พระอาจารย์นำเสนอเกี่ยวกับพิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาใดบ้าง ที่จัดให้มีพิธีเวียนเทียน และนักเรียนเคยได้มีโอกาสไปเข้าร่วมพิธีบ้างหรือไม่ โดยให้ครูเลือกตัวแทนนักเรียนที่เคยไปเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 2-3 คน ออกมาถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนๆ ฟังหน้าชั้นเรียน
2. พระอาจารย์อธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึง ความหมายและความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่มี ต่อเราในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน
3. พระอาจารย์แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน คละกันตามความสามารถ แล้วกำหนดหมายเลขประจำตัวของสมาชิกในกลุ่ม เรียกว่า กลุ่มบ้าน เพื่อศึกษาความรู้และฝึกปฏิบัติกิจกรรม

4. นักเรียนหมายเลขเดียวกันไปเข้ากลุ่มเดียวกัน จะมีทั้งหมด 4 กลุ่ม เป็นกลุ่มใหม่ เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้ จากหนังสือเรียน ดังนี้

- กลุ่มผู้เชี่ยวชาญหมายเลข 1 ศึกษาเรื่อง หลักธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในวันมาฆบูชา และวันวิสาขบูชา

๗ การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบก่อนเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 1.1	ใบงานที่ 1.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 1.2	ใบงานที่ 1.2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจรายงาน	แบบประเมินการเขียนรายงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

๘ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม. 4-6
- 2) ใบงานที่ 1.1 เรื่อง หลักธรรมในวันและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 3) ใบงานที่ 1.2 เรื่อง ศาสนิกชนที่ดี

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) ห้องจริยธรรม หรือห้องพุทธศาสน์
- 3) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

<http://www.thaidhammajak.com/webboard/detail>

<http://www.buddhadasa.org/html/article>

<http://www.panyathai.or.th/wiki/jindex>

เฉลย

ใบงานที่ 1.1

หลักธรรมในวันและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เลือกวันสำคัญหรือเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา มาคนละ 1 วัน แล้วอธิบายประวัติความเป็นมา พิธีกรรม และหลักธรรมสำคัญ

วัน.....	วิสาขบูชา
----------	-----------

<p>ประวัติความเป็นมา พิธีกรรม และความสำคัญ</p> <p>.....วันวิสาขบูชา ตรงกับวันเพ็ญ เดือน 6 ของทุกปี หากเดือนใดมีเดือน 8 สองหนก็เลื่อนมาเป็น.....วันเพ็ญ เดือน 7 วันนี้มีความสำคัญเนื่องจากเป็น.....วันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ของ.....พระพุทธเจ้า โดยในวันวิสาขบูชานี้ พุทธศาสนิกชน.....มักทำบุญตักบาตรในช่วงเช้า และไปร่วมพิธี.....เวียนเทียนรอบพระอุโบสถในช่วงค่ำ.....</p>

<p>หลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้อง</p> <p>.....หลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องในวันวิสาขบูชา.....คือ อริยสัจ 4 ซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา.....ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค.....</p>

(หมายเหตุ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ใบงานที่ 1.2

ศาสนิกชนที่ดี

ตอนที่ 1

คำชี้แจง พิจารณาภาพ แล้วอธิบายว่า ภาพที่เห็นเกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างไร

Blank writing area with horizontal dashed lines for text.

Blank writing area with horizontal dashed lines for text.

Blank writing area with horizontal dashed lines for text.

Blank writing area with horizontal dashed lines.

Blank writing area with horizontal dashed lines.

ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อมีโอกาสไปวัดในวันสำคัญหรือเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา

Blank writing area with horizontal dashed lines.

เฉลย

ใบงานที่ 1.2

ศาสนิกชนที่ดี

ตอนที่ 1

คำชี้แจง พิจารณาภาพ แล้วอธิบายว่า ภาพที่เห็นเกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างไร

ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชน
นิยมทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ในช่วงเช้า ทั้งอาหาร
กาวหวาน และข้าวสารอาหารแห้ง เพื่อเป็นการ
สร้างสมบุญบารมีและอุทิศให้กับญาติที่ล่วงลับ

.....

.....

พิธีเวียนเทียน เป็นพิธีที่จัดขึ้นในวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา
วันอาสาฬหบูชา โดยจะประกอบพิธีเวียนเทียนรอบ
พระอุโบสถ 3 รอบ เพื่อระลึกนึกถึง พระพุทธคุณ
พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ

.....

.....

การแสดงพระธรรมเทศนาในวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนา ถือเป็นอีกกิจกรรมสำคัญ
เนื่องจากในวันนี้พระสงฆ์จะแสดงพระธรรม
เทศนาที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญนั้นๆ เพื่อให้
พุทธศาสนิกชนน้อมนำเอาข้อคิด กติกรรมมาเป็น
แบบอย่างปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

.....

.....

พิธีแห่เทียนพรรษา เป็นพิธีที่ปฏิบัติกันในวันเข้าพรรษาเท่านั้น โดยพุทธศาสนิกชนนิยมแห่เทียนขนาดใหญ่นำไปถวายพระสงฆ์ที่วัด เพื่อให้พระจุดถวายเป็นพุทธบูชา และให้แสงสว่างภายในพระอุโบสถตลอดช่วงที่เข้าพรรษาทั้ง 3 เดือน

การนั่งสมาธิเจริญจิตภาวนา ถือเป็นอีกกิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนนิยมปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อกล่อมเกลาคิดใจให้สงบเป็นสมาธิ สำหรับเตรียมพร้อมในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป

ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อมีโอกาสไปวัดในวันสำคัญหรือเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา

.....เมื่อมีโอกาสได้ไปร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่วัด สิ่งแรกที่ควรคำนึง คือ การแต่งกาย ที่ต้องมีความสุภาพเรียบร้อย ให้ความเคารพสถานที่ และไม่ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาดเกินไปนัก โดยเมื่อไปถึงบริเวณสถานที่ประกอบพิธีก็ควรอยู่ในอาคารที่สงบสำรวม และร่วมในพิธีกรรมด้วยความสุภาพเรียบร้อย

.....

.....

(หมายเหตุ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของพระอาจารย์ผู้สอน)

แบบประเมินการเขียนรายงาน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	ประเด็นการวิเคราะห์				
2	ความสมบูรณ์ของการวิเคราะห์เนื้อหา				
3	การเขียนตัวสะกด				
4	รูปเล่มสมุดสะสมความรู้				
5	ความคิดสร้างสรรค์				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
.. / .. / ..

เกณฑ์การให้คะแนน

- รายงานสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน
- รายงานสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 3 คะแนน
- รายงานสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 2 คะแนน
- รายงานไม่สอดคล้องกับรายการประเมิน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	4 หมายถึง ดีมาก
13-16	3 หมายถึง ดี
9-12	2 หมายถึง พอใช้
5-8	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	เนื้อหาละเอียดชัดเจน				
2	ความถูกต้องของเนื้อหา				
3	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย				
4	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ				
5	วิธีการนำเสนอผลงาน				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	3	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	2	คะแนน
การนำเสนอผลงานไม่สอดคล้องกับรายการประเมิน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	4 หมายถึง ดีมาก
13-16	3 หมายถึง ดี
9-12	2 หมายถึง พอใช้
5-8	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล ของผู้รับ การ ประเมิน	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				การตั้งใจ ทำงาน				การร่วม ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การให้คะแนน

...../...../.....

ดีมาก	=	4
ดี	=	3
พอใช้	=	2
ปรับปรุง	=	1

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17 – 20	ดีมาก
13 – 16	ดี
9 – 12	พอใช้
5 – 8	ปรับปรุง

หมายเหตุ ครูอาจใช้วิธีการมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประเมิน หรือให้ตัวแทนกลุ่มผลัดกันประเมิน หรือให้มีการประเมินโดยเพื่อน โดยตัวนักเรียนเองตามความเหมาะสมก็ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	
พระพุทธศาสนา	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
เรื่อง ศาสนพิธี	เวลา 3 ชั่วโมง

❶ สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ศาสนพิธีถือเป็นระเบียบแบบแผนทางศาสนาที่ได้กำหนดไว้ให้พุทธศาสนิกชนทุกคนได้ยึดถือและปฏิบัติเป็นแบบอย่างเดียวกัน

❷ ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/2 ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ
- 2) บอกคุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธีได้

❸ สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- 1) ประเภทของศาสนพิธีในพระพุทธศาสนา
 - ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ พิธีเวียนเทียน ถวายสังฆทาน ถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีทอดกฐิน พิธีปวารณา
 - ศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวเนื่อง เช่น การทำบุญเลี้ยงพระในโอกาสต่างๆ
- 2) ความหมาย ความสำคัญ คติธรรมในพิธีกรรม บทสวดมนต์ของนักเรียน งานพิธี คุณค่าและประโยชน์
- 3) พิธีบรรพชาอุปสมบท คุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท เครื่องอัฐบริขาร ประโยชน์ของการบรรพชาอุปสมบท
- 4) บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี
- 5) คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดวิเคราะห์

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการทำงานกลุ่ม

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

6 กิจกรรมการเรียนรู้

(วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการจัดทีมแข่งขัน, เทคนิคคู่คิด)

ชั่วโมงที่ 1

1. พระอาจารย์ตั้งประเด็นคำถามว่า นักเรียนเคยไปเข้าร่วมศาสนพิธีหรือไม่ พระอาจารย์สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน และเลือกตัวแทนนักเรียน 1-2 คน ออกมาเล่าประสบการณ์ในการไปเข้าร่วมศาสนพิธีให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน
2. พระอาจารย์สรุปจากที่ตัวแทนนักเรียนออกมาเล่าประสบการณ์และอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของศาสนพิธี จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันเล่นเกม จัดหมวดหมู่พุทธศาสนพิธี โดยพระอาจารย์แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 ทีม แล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารับใบงานที่ 2.1 เรื่องประเภทของศาสนพิธี
3. เมื่อนักเรียนได้ใบงานที่ 2.1 ครบทุกกลุ่มแล้ว ให้พระอาจารย์เริ่มการแข่งขันเกม โดยรายละเอียดและวิธีการเล่นเกมอยู่ในเอกสารประกอบการสอน
4. ให้นักเรียนบันทึกคำตอบจากการแข่งขันลงในใบงานที่ 2.1
5. พระอาจารย์เป็นผู้เฉลยคำตอบเมื่อการแข่งขันเกมจบลง และทีมที่ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ชนะ โดยพระอาจารย์ชมเชยเพื่อเสริมกำลังใจแก่ทีมที่เป็นผู้ชนะ และให้กำลังใจทีมอื่นๆ
6. ให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี จากหนังสือเรียน และทำใบงานที่ 2.2 เรื่อง คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี เสร็จแล้วให้ตัวแทนนักเรียนเก็บรวบรวมส่งครูตรวจ

ชั่วโมงที่ 2-3

1. พระอาจารย์ตั้งคำถามเพื่อเป็นการสำรวจข้อมูลว่า นักเรียนแต่ละคนเคยมีส่วนร่วมในศาสนพิธีใดบ้าง เช่น
 - 1) พิธีเวียนเทียน
 - 2) พิธีถวายสังฆทาน
 - 3) พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน
 - 4) พิธีทอดกฐิน
 - 5) พิธีทำบุญเลี้ยงพระในงานมงคล
 - 6) พิธีทำบุญเลี้ยงพระในงานอวมงคล
 2. พระอาจารย์เลือกตัวแทนนักเรียนที่เคยไปเข้าร่วมศาสนพิธีออกมาเล่าว่า ในงานที่นักเรียนไปนั้นเป็นการประกอบพิธีใด และขั้นตอนในพิธีมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใดนักเรียนจึงได้มีโอกาสไปร่วมในพิธีนั้น โดยพระอาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นๆสามารถซักถามข้อสงสัยได้ตามความเหมาะสม
 3. พระอาจารย์สรุปให้นักเรียนเข้าใจว่า ศาสนพิธีในพระพุทธศาสนามีความผูกพันกับวิถีการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนอย่างแยกไม่ออก จากนั้นให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ และศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวเนื่อง จากหนังสือเรียน
 4. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับศาสนพิธีมาเขียนตอบลงในใบงานที่ 2.3 เรื่อง ศาสนพิธีตามวิถีชาวพุทธ เพื่อเป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ได้ศึกษาไป และเมื่อทำเสร็จแล้วให้จับคู่กับเพื่อนอภิปรายคำตอบแต่ละข้อตามใบงาน เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง
 5. นักเรียนและพระอาจารย์ช่วยกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 2.3 โดยให้นักเรียนแต่ละคู่ผลัดกันเฉลยคู่ละ 1 หัวข้อหรือตามที่พระอาจารย์เห็นเหมาะสม
 6. พระอาจารย์มอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และรายงานการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อ ต่อไปนี้
 - 1) การเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - 2) การปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - 3) การวิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - 4) การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

๗ การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.1	ใบงานที่ 2.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.2	ใบงานที่ 2.2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.3	ใบงานที่ 2.3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ประเมินบันทึกผลการวิเคราะห์ หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับวัน สำคัญทางศาสนา และแนวทาง ในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม	แบบประเมินบันทึกผลการวิเคราะห์ หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทาง ศาสนา และแนวทางในการ ปฏิบัติตนที่เหมาะสม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

๘ สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4-ม.6
- 2) เอกสารประกอบการสอน
- 3) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ประเภทของศาสนพิธี
- 4) ใบงานที่ 2.2 เรื่อง คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี
- 5) ใบงานที่ 2.3 เรื่อง ศาสนพิธีตามวิถีชาวพุทธ

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) ห้องจริยธรรม หรือห้องพุทธศาสน์
- 3) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

<http://www.thaidhammajak.com/webboard/detail>

<http://www.buddhadasa.org/html/article>

**แบบประเมินบันทึกผลการวิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา
และแนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสม**

กลุ่มที่.....

สมาชิกของกลุ่ม 1. 2.
 3. 4.
 5. 6.

ลำดับที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน			
		4	3	2	1
1	การเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา				
2	การปฏิบัติตนในพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา				
3	การวิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา				
4	การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนในการร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เอกสารประกอบการสอน

เกมจัดหมวดหมู่ศาสนพิธี

วิธีเล่น

1. พระอาจารย์แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 ทีม โดยคละนักเรียนที่มีความรู้ ความสามารถในระดับดี ปานกลาง และอ่อนให้อยู่ด้วยกัน
2. พระอาจารย์แจกใบงานที่ 2.1 ให้กับตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่ม และย้าให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงในใบงานให้เข้าใจ
3. พระอาจารย์อ่านชื่อพิธีกรรมในพระพุทธศาสนา ได้แก่
 - พิธีทำบุญอุฐิ
 - พิธีถวายสังฆทาน
 - พิธีทำบุญเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา
 - พิธีทำวัตรสวดมนต์
 - พิธีสรงน้ำพระในวันสงกรานต์
 - พิธีทำบุญหน้าศพ
 - พิธีตักบาตรเทโวโรหณะ
 - พิธีเวียนเทียน
 - พิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่
 - พิธีถวายเทียนพรรษา
 - พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
 - พิธีทำบุญวันเกิด
 - พิธีรักษาอุโบสถ
 - พิธีทำบุญเนื่องในวันขึ้นปีใหม่
 - พิธีกรรมในวันธรรมสวนะ
4. จากนั้นให้นักเรียนแต่ละทีมช่วยกันนำชื่อพิธีกรรมที่พระอาจารย์อ่าน ไปเขียนตอบลงในใบงานว่า พิธีกรรมดังกล่าวจัดอยู่ในศาสนพิธีประเภทใด ตามที่กำหนดให้ ดังนี้

1) กุศลพิธี	2) บุญพิธี
3) ทานพิธี	4) ปกิณกพิธี
5. เสร็จแล้วครูเฉลยคำตอบ ทีมที่ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ชนะ พระอาจารย์กล่าวชมเชยเพื่อเสริมกำลังใจให้กับทีมที่เป็นผู้ชนะ และให้กำลังใจทีมอื่นๆ

ใบงานที่ 2.1

ประเภทของศาสนพิธี

คำชี้แจง ให้นำชื่อพิธีกรรม จากการเล่นเกม มาเติมลงในช่องว่างให้ตรงกับประเภทของศาสนพิธีที่กำหนด

กุศลพิธี

บุญพิธี

ทานพิธี

ปกิณกพิธี

เฉลย

ใบงานที่ 2.1

ประเภทของศาสนพิธี

คำชี้แจง ให้นำชื่อพิธีกรรม จากการเล่นเกม มาเติมลงในช่องว่างให้ตรงกับประเภทของศาสนพิธีที่กำหนด

กุศลพิธี

พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

พิธีเวียนเทียน

พิธีรักษาอุโบสถ

พิธีทำวัตรสวดมนต์

พิธีกรรมในวันธรรมสวนะ

พิธีถวายเทียนพรรษา

พิธีตักบาตรเทโวโรหณะ

บุญพิธี

พิธีทำบุญวันเกิด

พิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่

พิธีทำบุญหน้าศพ

พิธีทำบุญอัฐิ

ทานพิธี

พิธีถวายสังฆทาน

ปกิณกพิธี

พิธีทำบุญเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

พิธีทำบุญเนื่องในวันขึ้นปีใหม่

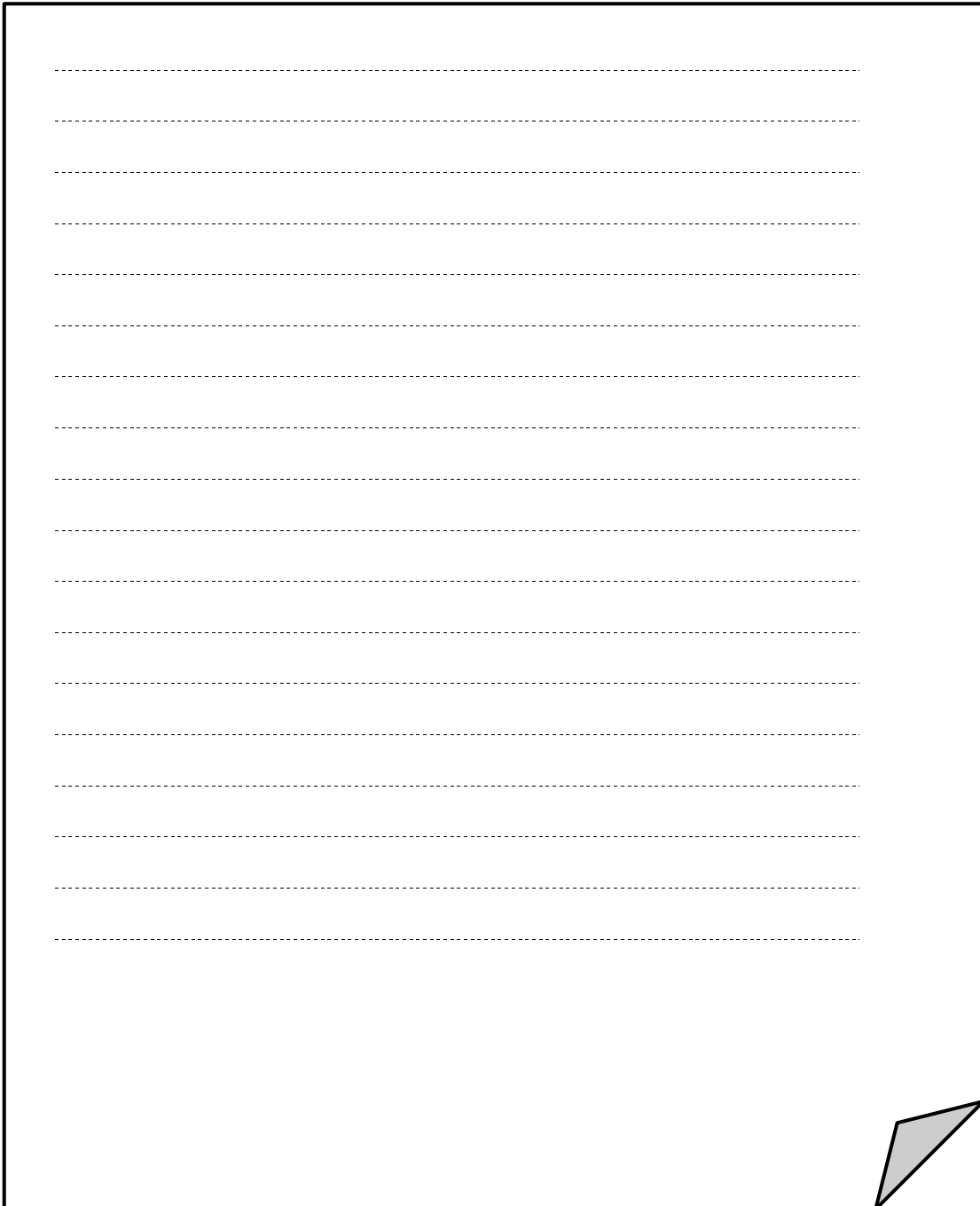
พิธีสงฆ์ในวันสงกรานต์

ใบงานที่ 2.2

คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี

คำชี้แจง อธิบายเรื่อง “คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี” ลงในกรอบที่กำหนด

A large rectangular box with a black border and a folded bottom-right corner, containing horizontal dashed lines for writing.

เฉลย

ใบงานที่ 2.2

คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี

คำชี้แจง อธิบายเรื่อง “คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี” ลงในกรอบที่กำหนด

..... ศาสนพิธี ถือเป็นระเบียบแบบแผนทางพระพุทธศาสนา ที่กำหนดไว้เพื่อให้
..... พุทธศาสนิกชน ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างเดียวกัน โดยศาสนพิธีมีคุณค่าและประโยชน์
..... หลายประการ เช่น

..... 1. ศาสนพิธี ถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นในสังคม เพราะใน
..... การจัดศาสนพิธีแต่ละครั้งนั้น จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการ
..... ทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

..... 2. ศาสนพิธี เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยจรรโลงรักษาวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาและ
..... ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของชาติให้ดำรงอยู่และสืบทอดมาได้อย่างต่อเนื่อง จากรุ่น
..... ผู้รุ่น

..... 3. ศาสนพิธี ช่วยให้เกิดความศรัทธาและการเรียนรู้คติธรรม คำสอนในพระพุทธ-
..... ศาสนา เพราะนอกจากพุทธศาสนิกชนจะ ได้ร่วมในศาสนพิธีแล้ว ยัง ได้ฟังและเรียนรู้
..... หลักธรรมจากการแสดงพระธรรมเทศนาที่พระสงฆ์ได้แสดงในศาสนพิธีนั้นๆ ด้วย

(หมายเหตุ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

เฉลย

ใบงานที่ 2.3

ศาสนพิธีตามวิถีชาวพุทธ

คำชี้แจง ตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนด

1. ขณะที่เวียนเทียนรอบพระอุโบสถในวันวิสาขบูชา นักเรียนควรทำอย่างไร ขณะที่กำลังเดินเวียนเทียนในแต่ละรอบ

ขณะที่เดินเวียนเทียนรอบพระอุโบสถในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อย่างวันวิสาขบูชา นั้น แต่ละรอบเราควรรำลึกถึงพระคุณของพระรัตนตรัยตามลำดับ ดังนี้

รอบที่ 1 ให้รำลึกถึงพระพุทธคุณ โดยการสวดบท “อิติปิโส ภควา...”

รอบที่ 2 ให้รำลึกถึงพระธรรมคุณ โดยการสวดบท “สวากขาโต ภกวัตตา มโม...”

รอบที่ 3 ให้รำลึกถึงพระสังฆคุณ โดยการสวดบท “สุปฏิปันโน ภควโต สวากสงโม...”

2. หากนักเรียนต้องการถวายสังฆทาน แก่พระภิกษุสงฆ์ที่บ้าน นักเรียนจะต้องปฏิบัติและคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง

การถวายสังฆทาน คือ การถวายทานที่อุทิศแก่พระสงฆ์โดยที่ไม่ได้เจาะจงว่าจะถวายรูปใด ซึ่งมีสิ่งที่จะต้องคำนึงหากต้องการถวายสังฆทานที่บ้าน ได้แก่ ผู้ถวายต้องจัดเตรียมภัตตาหารหรือเครื่องไทยธรรมให้พร้อม ซึ่งแล้วแต่ศรัทธาว่าจะถวายกี่รูปก็ได้ แต่ต้องคำนึงเสมอว่า จะต้องไม่ระบุเจาะจงพระสงฆ์ที่จะมารับการถวายสังฆทาน

3. อธิบายประวัติ ความเป็นมา พร้อมกับบอกขั้นตอนการปฏิบัติในพิธีทอดกฐิน มาโดยสังเขป

พิธีทอดกฐิน นิยมทำกันตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงกลางเดือน 12 คำว่า กฐิน หมายถึง กรอบไม้หรือเสติงสำหรับชิงผ้าเย็บจีวรของพระสงฆ์ การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างน้อย 5 รูป แล้วให้พระสงฆ์รูปหนึ่งที่ได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมคณะสงฆ์ โดยเป็นเอกฉันท์ เป็นผู้รับผ้ากฐินนั้นไป

4. พิธีปวารณา เป็นพิธีเกี่ยวกับอะไร และเราในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชนจะมีส่วนร่วมในพิธีดังกล่าวได้อย่างไรบ้าง

พิธีปวารณา เป็นพิธีที่เปิดโอกาสให้พระสงฆ์ได้ว่ากล่าว ตักเตือนซึ่งกันและกันได้ ภายหลังจากที่ออกพรรษา โดยวันปวารณากำหนดให้จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งพุทธศาสนิกชนสามารถมีส่วนร่วมในวันนี้ได้ด้วยการทำบุญตักบาตร สมาทานศีล และฟังพระธรรมเทศนา

